

ЩО БУЛО ЗРОБЛЕНО ВЕРХОВНОЮ РАДОЮ 9 СКЛИКАННЯ ДЛЯ ВЕТЕРАНІВ ТА ВІЙСЬКОВИХ У 2019 РОЦІ?

ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«ВСЕУКРАЇНСЬКА ПРАВОЗАХИСНА ОРГАНІЗАЦІЯ
«ЮРИДИЧНА СОТНЯ»

2019 РІК

ЗМІСТ

Вступ	3
1. Статус учасника бойових дій добровольцям (Закон №329-IX)	4
2. Статус учасника бойових дій військовослужбовцям Військово-морських сил та Повітряних сил ЗСУ (законопроект №1197)	4
3. Відповідальність за відмову в пільговому проїзді (Закон №166-IX)	5
4. Медичне забезпечення осіб з інвалідністю внаслідок війни (законопроект №1198)	5
5. Упорядкування дисциплінарних повноважень та інші питання з проходження військової служби (Закон №205-IX)	6
6. Застосування ЗСУ і Держспецтрансслужбою бойової техніки, зброї в особливий період (Закон №144-IX)	7
7. Матеріальна відповідальність військовослужбовців (Закон №160-IX)	8
8. Унормування питань проходження військової служби (у тому числі призупинення військової служби) (Закон №161-IX)	8
Пріоритети на наступний рік для ВРУ 9 скликання	10

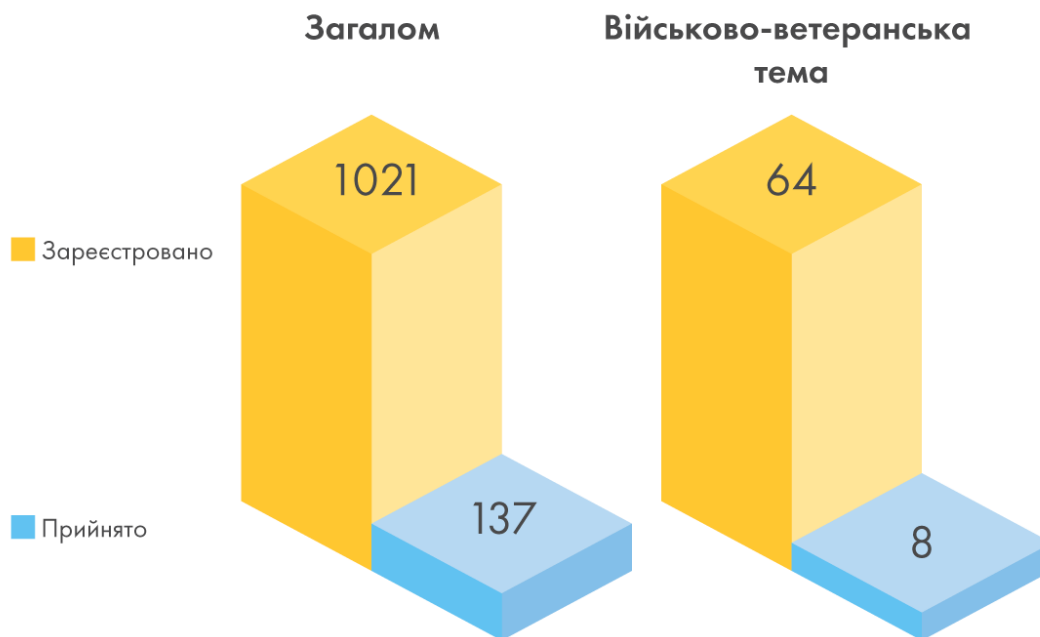
Скільки законопроектів було зареєстровано, а скільки прийнято?

За період роботи ВРУ 9 скликання у 2019 році (починаючи з 2 вересня 2019 року) було зареєстровано 1021 законопроект, з них по військово-ветеранській темі – 64.

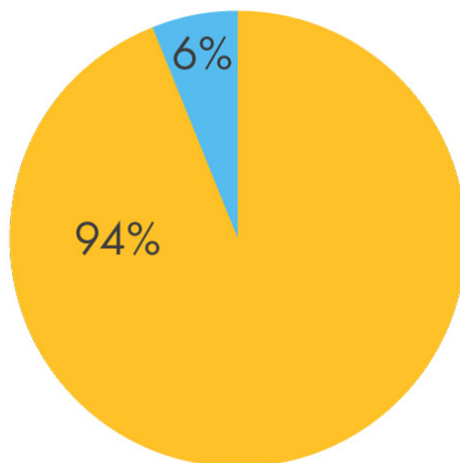
За цей період було прийнято 137 Законів (43 з них було чекають на підпис Президента). З числа прийнятих законів лише 8 стосуються соціального захисту ветеранів та умов проходження військової служби.

Зареєстровано та прийнято ВРУ 9 скликання

*дані на 23 грудня 2019 року

% прийнятих законів у військово-ветеранській темі

Прийняті Закони

1. Статус УБД добровольцям (законопроект №2045-1, Закон №329-IX)

З початку військової агресії Російської Федерації, починаючи з 2014 року, добровольчі підрозділи в перших рядах стали на захист незалежності та територіальної цілісності України. Особи, які самоорганізувалися та об'єдналися у добровольчі формування, активно брали участь у бойових діях на Сході України. Однак щодо таких осіб держава була несправедливою, адже не визнавала їхній вклад у захист незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України, не передбачала також можливості отримання добровольцями відповідного статусу учасника бойових дій та соціальних гарантій для них. Унормувати це питання законотворці намагались з 2015 року, зареєструвавши близько 20 законопроектів щодо визнання добровольців.

Лише у грудні 2019 року було прийнято відповідний Закон. Він передбачає надання статусу УБД добровольцям, які брали участь в АТО не менше ніж 30 календарних днів, у тому числі за сукупністю днів перебування в районах її проведення, у складі добровольчих формувань, які не увійшли до складу офіційних, але взаємодіяли із ЗСУ, МВС чи іншими військовими формуваннями, які передбачені чинним законодавством.

Рішення про надання статусу УБД добровольцям буде приймати міжвідомча комісія Міністерства у справах ветеранів, тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України.

Водночас право на отримання статусу особи з інвалідністю внаслідок війни та члена сім'ї загиблого добровольці та сім'ї загиблих добровольців отримали ще у квітні 2015 року з прийняттям змін до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту».

Крім того, законом передбачено, що для добровольців, які були визнані особами з інвалідністю внаслідок війни, та яким після повторного огляду медико-соціальною експертною комісією не було встановлено інвалідність, буде передбачено спрощений порядок надання статусу учасника бойових дій.

ГО «Юридична сотня» є співавтором цього Закону.

Закон було прийнято 04 грудня 2019 року, введення в дію відбудеться 01 січня 2020 року.

2. Статус УБД військовослужбовцям Військово-морських сил та Повітряних сил ЗС України (законопроект №1197)

Законопроект було підготовлено у зв'язку із подіями 25 листопада 2018 року, які відбулись в акваторії Чорного моря та Керченській протоці, коли були обстріляні та затримані військовими формуваннями Російської Федерації 24 військовослужбовці Військово-морських сил ЗС України. Відповідно до норм чинного законодавства, статус УБД затримані військовослужбовці не можуть отримати, оскільки питання надання такого статусу врегульовані стосовно застосування військ на суходолі (у межах районів проведення АТО/ООС).

Згідно з прийнятим Законом статус УБД зможуть отримати члени екіпажів кораблів, катерів, суден забезпечення, літаків та вертольотів, інші особи, які перебуваючи на борту кораблів, катерів, суден забезпечення, літаків (вертольотів) ЗСУ, Держприкордонслужби, НГУ, СБУ, ДСНС, які виконували бойове (службове) завдання із захисту незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України в умовах безпосереднього зіткнення та вогневого контакту з військовими формуваннями інших держав і незаконними збройними формуваннями. Порядок надання їм статусу має визначити Кабінет Міністрів України, шляхом внесення до лютого 2020 року відповідних змін до постанови Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 року №413.

Закон було прийнято 20 грудня 2019 року, введення в дію відбудеться 1 січня 2020 року. Станом на 23 грудня 2019 року очікується підпис Президента.

Законопроект №2045-1,
Закон №329-IX

Передбачає надання статусу УБД добровольцям, які брали участь в АТО не менше ніж 30 календарних днів, у тому числі за сукупністю днів перебування в районах її проведення, у складі добровольчих формувань, які не увійшли до складу офіційних, але взаємодіяли із ЗСУ, МВС чи іншими військовими формуваннями, які передбачені чинним законодавством.

Законопроект №1197

Передбачає надання статусу УБД членам екіпажів кораблів, катерів, суден забезпечення, літаків та вертольотів, інші особи, які виконували бойове (службове) завдання із захисту незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України в умовах безпосереднього зіткнення та вогневого контакту з військовими формуваннями інших держав і незаконними збройними формуваннями.

3. Відповідальність за відмову в пільговому проїзді (законопроект №0893, Закон №166-IX)

Необхідність прийняття Закону була зумовлена систематичним порушенням водіями норм щодо пільгового перевезення учасників бойових дій та інших осіб, які відповідно до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» користуються правом безкоштовного проїзду. Той штраф за відмову у пільговому проїзді, який діяв до прийняття Закону, не виконував виховної функції, адже становив лише 136 грн. Тому водії транспортних засобів повністю ігнорували норми законодавства.

Законвніс зміни до статті 133-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення, які передбачають збільшення санкції за безпідставну відмову від встановленого Законом пільгового перевезення громадян зі сторони водіїв автомобільних транспортних засобів, громадян – суб'єктів підприємницької діяльності. Так, за безпідставну відмову у пільговому проїзді Законом передбачено штраф в розмірі 50 н.м.д.г. (850 гривень).

Закон набрав чинності 20 жовтня 2019 року.

Сам законопроект №0893 було розроблено та прийнято в першому читанні ВРУ 8 скликання, тоді законопроект мав номер №10004.

4. Медичне забезпечення осіб з інвалідністю внаслідок війни (законопроект №1198)

Чинне законодавство є неоднозначним в питаннях, що стосуються медичного забезпечення осіб з інвалідністю внаслідок війни, а саме щодо лікування цих осіб у військових госпіталях. Така неоднозначність привела до того, що особи з інвалідністю внаслідок війни I і II групи, маючи статус ветерана військової служби, можуть отримати безоплатну медичну допомогу в закладах охорони здоров'я силових структур, а особи з інвалідністю внаслідок війни III групи позбавлені такої можливості. У зв'язку із цим було розроблено та зареєстровано законопроект №1198, який було прийнято в останній пленарний тиждень 2019 року та який має на меті встановити однакові соціальні гарантії для всіх осіб з інвалідністю внаслідок війни.

Законом доповнюється Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» нормою щодо права осіб, які стали особами з інвалідністю внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, пов'язаних з перебуванням учасників бойових дій на території інших держав або участю в АТО/ООС (в тому числі для волонтерів та добровольців) незалежно від групи інвалідності на одержання безоплатної медичної допомоги в закладах охорони здоров'я МОУ, СБУ, Служби зовнішньої розвідки України, Держспецзв'язку України, МВС, інших центральних органів виконавчої влади, які здійснюють керівництво військовими формуваннями.

Закон було прийнято 20 грудня 2019 року, введення в дію відбудеться 1 січня 2021 року. Станом на 23 грудня 2019 року очікується підпис Президента.

Законопроект №0893,
Закон №166-IX

Збільшено штраф за безпідставну відмову від встановленого Законом пільгового перевезення громадян зі сторони водіїв автомобільних транспортних засобів, громадян – суб'єктів підприємницької діяльності з 136 грн до 850 грн.

Законопроект №1198

Особам з інвалідністю внаслідок війни надано право на одержання безоплатної медичної допомоги у закладах охорони здоров'я силових структур (військових госпіталях).

5. Упорядкування дисциплінарних повноважень та інші питання з проходження військової служби (законопроект №0906, Закон №205-IX)

Закон має на меті вирішити проблему відповідності звань сержантського та старшинського складу в Україні стандартам НАТО. Адже структура сержантського та старшинського складу в Україні побудована за зразком радянської армії, не передбачала можливостей для кар'єрного зростання, що у свою чергу робило неprestижною службу в ЗСУ.

Законом внесено зміни до статутів ЗСУ та законів України «Про військовий обов'язок і військову службу», «Про військову службу правопорядку у Збройних Силах України» з метою упорядкування дисциплінарних повноважень посадових осіб, врегулювання деяких питань повсякденної діяльності, визначення прав та обов'язків головних сержантів та головних старшин підрозділів військових частин ЗСУ. Передбачено нову шкалу військових звань для сержантського і старшинського складу, які відповідають еквівалентній колонці НАТО Code згідно STANAG 2116. Згідно з Законом сержантський і старшинський склад поділяється на молодший, старший і вищий. Запроваджено нове військове звання «рекрут». Закріплено права та обов'язки для нових посад.

Армійські	Корабельні
Рядовий склад	
рекрут	рекрут
солдат	матрос
старший солдат	старший матрос
Сержантський і старшинський склад	
Молодший сержантський і старшинський склад	
молодший сержант	старшина 2 статті
сержант	старшина 1 статті
Старший сержантський і старшинський склад	
старший сержант	головний старшина
перший сержант	головний корабельний старшина
штаб-сержант	штаб-старшина
Вищий сержантський і старшинський склад	
майстер-сержант	майстер-старшина
старший майстер-сержант	майстер-старшина
головний майстер-сержант	головний майстер-старшина

Новим для українського законодавства є термін «рекрут». Військове звання «рекрут» є тимчасовим військовим званням громадянина, який проходить випробувальний термін щодо прийняття на військову службу за контрактом, до прийняття ним Військової Присяги.

Крім того, Законом було змінено граничний вік перебування на військовій службі для сержантів під час особливого періоду. Такі зміни вносились, щоб усунути колізію законодавства, коли сержанти не могли дослужитися до пенсії. Однак зміни стосуються лише мирного часу, а сьогодні ж в Україні діє особливий період. Тому в умовах особливого періоду норма не діє.

Також передбачено запровадження у військових частинах Книг пам'яті, куди включатимуться відомості про військовослужбовців, які загинули під час виконання військового обов'язку із захисту територіальної цілісності та незалежності України. Варто зауважити, що на момент прийняття Закону у багатьох військових частинах вже були Книги пам'яті, але прийняття цієї норми зобов'яже розробити такі Книги пам'яті в інших військових частинах.

Законопроект №0906 було прийнято в першому читанні 30 травня 2019 року ще ВРУ 8 скликання, тоді номер законопроекту був №10181. Нагадаємо, що законопроект №10181 у свою чергу став результатом об'єднання законопроектів №6372 (військові звання за стандартами НАТО) та №7549 (внесення змін до статутів ЗСУ).

Закон набув чинності 30 листопада 2019 року.

6. Застосування ЗСУ і Держспецтрансслужбою бойової техніки, зброї в особливий період (законопроект №1224, Закон №144-IX)

Закон було розроблено самими військовими формуваннями, а саме Міністерством оборони України за участю Державної спеціальної служби транспорту задля систематизування норм законодавства. Адже до прийняття цього Закону, стаття 8 Закону України «Про особливості державної політики із забезпечення державної політики на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях» передбачала, що до виконання завдань ООС залучаються та використовуються сили і засоби ЗСУ, зокрема особовий склад, зброя та бойова техніка. Водночас стаття 1-1 Закону України «Про Збройні Сили України» передбачає право на застосування зброї та бойової техніки з'єднаннями, військовими частинами і підрозділами ЗСУ лише в мирний час, що створювало колізію, адже сьогодні в Україні діє особливий період.

З моменту набрання чинності Законом, ЗСУ надається право використання зброї, техніки не лише в мирний час, але і в особливий період. Закріплюється порядок використання військовослужбовцями Держспецтрансслужби зброї на підставах і в порядку, визначених Законом України «Про Збройні Сили України», статутами ЗСУ та іншими актами законодавства, а також спеціальних засобів відповідно до переліку та правил, затверджених Кабінетом Міністрів України.

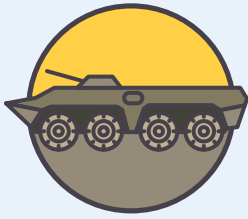
Працівники воєнізованої охорони Держспецтрансслужби відповідно до Закону мають право застосовувати зброю для захисту свого життя і здоров'я від нападу, а також життя і здоров'я інших осіб, якщо їм загрожує небезпека, для відбиття нападу на них або на об'єкти, які охороняються, для затримання озброєної особи та в інших, передбачених Законом випадках, а спецзасоби – відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2018 року №810 «Про затвердження Правил застосування спеціальних засобів військовослужбовцями та працівниками воєнізованої охорони Державної спеціальної служби транспорту під час здійснення службових обов'язків та переліку таких засобів».

Закон набрав чинності 20 жовтня 2019 року.

Законопроект №0906,
Закон №205-IX

Запроваджено нову шкалу військових звань для сержантського і старшинського складу та введено нове військове звання «рекрут». Закріплено права та обов'язки для нових посад. Змінено граничний вік перебування на військовій службі для сержантів під час особливого періоду. Передбачено запровадження у військових частинах Книг пам'яті про загиблих військовослужбовців.

Надає право на використання ЗСУ зброї, техніки не лише в мирний час, але і в особливий період. Закріплюється порядок використання військовослужбовцями Держспецтрансслужби зброї.

7. Матеріальна відповідальність військовослужбовців (законопроект №1225, Закон №160-IX)

Законом визначено порядок притягнення до матеріальної відповідальності військовослужбовців під час виконання ними обов'язків військової служби, військовозобов'язаних та резервістів під час проходження ними зборів, а також осіб рядового та начальницького складу правоохоронних органів спеціального призначення, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, Міністерства внутрішніх справ України, Національної поліції України, сил цивільного захисту, Державної кримінально-виконавчої служби України, Державного бюро розслідувань за шкоду, що була ними заподіяна державі під час виконання службових обов'язків. Притягнення до матеріальної відповідальності не звільняє від дисциплінарної, адміністративної або кримінальної. Службову особу може бути притягнуто до матеріальної відповідальності протягом трьох років із моменту виявлення завданих збитків. Закон передбачає обмежену, повну та підвищену матеріальну відповідальність. Підвищена (кратна) може застосовуватись за шкоду, завдану розкраданням або втратою озброєння, зброї та боєприпасів до неї.

Порушник згідно з Законом несе відповідальність за шкоду в розмірі нанесеної шкоди через необережність, але не більше ніж 15 прожиткових мінімумів. Командир, який порушив порядок обліку, зберігання, використання майна або не вжив заходів, щоб запобігти розкраданню, знищенню майна, також несе відповідальність не більше ніж 15 прожиткових мінімумів.

У Законі також прописано порядок встановлення розміру завданих збитків, проведення відповідного розслідування та порядок стягнення.

Законопроект було розроблено на базі Положення про матеріальну відповідальність військовослужбовців за шкоду, заподіяну державі, затвердженого постановою ВРУ від 23.06.1995 р. № 243/95-ВР.

Закон набрав чинності 31 жовтня 2019 року.

8. Унормування питань проходження військової служби (у тому числі призупинення військової служби) (законопроект №1227, Закон №161-IX)

Закон врегулював питання призупинення військової служби для військовослужбовців, які самовільно залишили військові частини (СЗЧ) або місця служби, дезертирували із ЗСУ. Згідно з Законом:

- військовослужбовці визнаються такими, що не входять до чисельності ЗСУ;
- за ними зберігається статус військовослужбовця на період здійснення кримінальних проваджень в органах досудового розслідування та судах, але служба «призупиняється»;
- призупиняються виплати грошового та інших видів забезпечення;
- не поширюються соціальні гарантії, установлені законодавством для військовослужбовців;
- військовослужбовці, стосовно яких обвинувальні вироки суду набрали законної сили, підлягають звільненню з військової служби;
- військовослужбовці, стосовно яких судом винесено виправдувальний вирок, що набрав законної сили, або стосовно яких закрито кримінальне провадження, військова служба та контракт продовжується, усі види забезпечення та відповідні гарантії соціального захисту їм поновлюються.

Законом серед іншого встановлено додаткову підставу для відстрочки від строкової служби громадянам України, які проходять військову підготовку за програмою підготовки офіцерів запасу при вищих військових навчальних закладах та військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти.

Для офіцерів спеціальностей льотного складу авіації строк контракту відповідно до Закону №161-IX встановлюється на 10 років (для інших залишається 5 років).

За цим Законом невиконання освітньої програми (індивідуального навчального плану за його наявності) курсанта стає підставою для відшкодування витрат, пов'язаних з їх утриманням у закладах вищої освіти.

Передбачено також, що Національна поліція за вимогою військових комісаріатів подає у строк до 10 робочих днів відомості стосовно призовників про притягнення до кримінальної відповідальності, відсутність (наявність) судимості.

Також Законом внесено технічні правки щодо перейменування «вищі навчальні заклади» на «заклади вищої освіти» у відповідність із законами України «Про освіту», «Про вищу освіту».

Закон набрав чинності 20 жовтня 2019 року.

Законопроект №1225,
Закон №160-IX

Визначено порядок притягнення до матеріальної відповідальності військовослужбовців під час виконання ними обов'язків військової служби, військовозобов'язаних та резервістів під час проходження ними зборів.

Законопроект №1227,
Закон №161-IX

Врегульовано питання щодо призупинення військової служби для військовослужбовців, які самовільно залишили військові частини або місця служби, дезертирували із ЗСУ. Встановлено додаткову підставу для відстрочки від строкової служби, передбачено підстави для відшкодування курсантом витрат, пов'язаних з утриманням у закладах вищої освіти, збільшено строк дії контракту для офіцерів спеціальностей льотного складу авіації.

Пріоритети на наступний рік для ВРУ 9 скликання:

1. Законопроект «Про статус ветеранів та членів сімей загиблих (померлих) ветеранів», який врегулює питання надання статусів ветерана та дозволить оновити систему державної підтримки ветеранів.
2. Законопроект «Про статус осіб, які сприяли захисту Батьківщини, та осіб, постраждалих внаслідок збройних конфліктів».
3. Законопроект щодо правового статусу та соціальних гарантій особам, незаконно позбавлених волі внаслідок збройної агресії Російської Федерації (військовополонені, заручники, в'язні Кремля).
4. Законопроект №2247 щодо зміни звань офіцерського складу. Законопроект пов'язаний із прийнятим законопроектом №0906, який передбачив зміну звань сержантського і старшинського складу. Проектом скасовується звання генерал-полковник та генерал армії України, замість них звання «генерал».
5. Законопроект щодо голосування військовослужбовців, які проходять військову службу за контрактом.
6. Законопроект щодо виплати одноразової грошової допомоги при встановленні вищої групи інвалідності після переогляду МСЕК.
7. Законопроект щодо надання військовослужбовцям відпусток на навчання під час особливого періоду.

Пріоритети на наступний рік для ВРУ 9 скликання

Законопроект про статус та державну підтримку ветеранів та їх сімей та про цивільних постраждалих

Законопроект про посилення соціального захисту заручників та військовополонених

Законопроект про забезпечення голосування військовослужбовців на виборах

Законопроект щодо зміни звань офіцерського складу

Законопроект щодо виплати ОГД особам з інвалідністю внаслідок війни у разі встановлення вищої групи інвалідності

Законопроект щодо відпусток для військовослужбовців під час особливого періоду

АВТОРСЬКИЙ СКЛАД:

Вікторія Дідач, юристка-аналітикиня ГО «Юридична сотня».

Вікторія Івасик, координаторка аналітико-адвокаційного центру ГО «Юридична сотня».

0 800 308 100

legal100.org.ua

facebook.com/yursotnya

facebook.com/groups/legalsotnya

twitter.com/yursotnya

instagram.com/yursotnya

t.me/yursotnya